

Samen Duurzaam Groen en Sociaal

**Verkiezingsprogramma 2014-2018
GroenLinks Lingewaard
18 november 2013**

Samen Duurzaam Groen en Sociaal

Inleiding

Inleiding

GroenLinks gaat voor duurzaamheid; een beleid dat goed is voor *Planet, People* en *Profit*. Beleid dat zorg draagt voor een schoon en gezond milieu, mensen die zich goed voelen in de samenleving en voldoende werk en inkomsten voor iedereen. Ook voor de komende generaties.

Sinds haar deelname in de raad van Lingewaard heeft GroenLinks zich ingezet om duurzaamheid op de kaart te krijgen. Toen we in 2010 in de coalitie kwamen, is het gelukt om een groot aantal speerpunten uit het programma van GroenLinks op te nemen in het coalitieakkoord en (na de breuk) in het latere coalitieprogramma.

Door aan de coalitie mee te doen kregen we ook de mogelijkheid om in persoon aan het college deel te nemen en dus direct invloed te hebben in het dagelijks bestuur van de gemeente. Daar hebben we gebruik van gemaakt in de persoon van Bert Frings, die al snel werd opgevolgd door Barth van Eeten. Met name de groene en sociale duurzaamheid zit in zijn takenpakket. Barth heeft door zijn grote kennis van zaken, open communicatie over visie en plannen, overtuigingskracht en doortastendheid een trendbreuk veroorzaakt in denken en handelen met betrekking tot duurzaamheid in Lingewaard.

GroenLinks heeft in Lingewaard al veel in gang gezet. Het programma voor 2014-2018 maakt duidelijk wat onze voornemens zijn om het groene en sociale Lingewaard te versterken en de financiën op orde te houden. Het programma is vanzelfsprekend weer gebaseerd op de drie uitgangspunten *Planet, People* en *Profit*, die zo sterk met elkaar samenhangen dat elk hoofdstuk niet los gezien kan worden van de andere twee.

GroenLinks gaat voor een duurzaam Lingewaard. Wij willen dat bereiken voor en samen met jong en oud; de inwoners en ondernemers, verenigingen en maatschappelijke organisaties, creatievelingen en vrijwilligers. Kortom alle Lingewaarders, want iedereen doet mee en iedereen doet ertoe!

Lingewaard, 18 november 2013

De programmacommissie:

José Bruêns

Lianne Duiven

Lisette Hoes

foto omslag: Frank Arbouw

INLEIDING

1 GROEN EN DUURZAAM LINGEWAARD	4
1A Een schone en gezonde omgeving	5
1. Schone lucht en bodem	
2. Waardevol water	
3. Minder geluidsoverlast, lichthinder en zwerfafval	
4. Afval is grondstof	
1B De groene leefomgeving	6
1. Groen in de kernen	
2. De natuur opwaarderen	
3. Een gezonde en aantrekkelijke woonomgeving	
1C Dierenwelzijn	7
1. Dieren hebben het goed in Lingewaard	
1D Duurzaam leven	7
1. Duurzaam wonen en bouwen	
2. Iedereen een passende woning	
3. Energie opwekken en besparen	
4. Een duurzame gemeente	
1E Duurzame economie en werk	9
1. Midden- en kleinbedrijf en kleine zelfstandigen (MKB en ZZP)	
2. Innovatieve bedrijven	
3. Werkgelegenheid	
1F Verkeer en vervoer	10
1. Voorrang voor de fiets	
2. Aantrekkelijk openbaar vervoer	
3. De auto, zo groen mogelijk	
2 SOCIAAL EN BETROKKEN LINGEWAARD	12
2A Zorg en welzijn	13
1. Preventie	
2. Zelfstandig functioneren bevorderen	
3. Zorg voor en met elkaar	
4. Zorg die past	
5. Zorg dichtbij	
2B Ruimte voor de jeugd	14
1. Een kindvriendelijke openbare ruimte	
2. Jeugd betrekken	
3. Problemen voorkomen	
2C Onderwijs en sport	15
1. Goed onderwijs in een goed schoolgebouw	
2. Passend onderwijs voor iedereen	
3. Meer mensen in beweging	

2D Kunst en cultuur	16
1. Werken aan een bruisende, creatieve gemeente	
2. Aandacht voor kunst- en cultuureducatie	
3. Behoud en promotie van cultureel erfgoed	
2E Participatie en inkomen	17
1. Iedereen doet mee aan de samenleving	
2. De gemeente creëert een passend aanbod	
3. We zoeken cliënten actief op	
3 OPEN EN EERLIJK LINGEWAARD	19
3A Lingewaard in de wereld	20
1. Denk mondiaal, handel lokaal	
3B Diversiteit: allemaal anders	20
1. Discriminatie voorkomen; ruimte voor minderheden	
3C Veiligheid	20
1. We zetten in op preventie	
3D De gemeente voor haar inwoners en ondernemers	21
1. Vertrouwen in bewoners en ondernemers	
2. Klantvriendelijke dienstverlening	
3. Een transparant en integer bestuur	
3E De gemeentelijke organisatie en financiën	22
1. Bedrijfsvoering en organisatie	
2. Gemeentelijke samenwerking	
3. Een gezonde en evenwichtige financieel-economische balans	

TERUGBLIK

1 Groen en duurzaam Lingewaard

GroenLinks kiest voor Groene Kwaliteit. Dat begint met een schone leefomgeving en biodiversiteit. Schone lucht en schoon water zijn voorwaarden voor gezond leven, niet alleen voor mensen, ook voor dieren. Biodiversiteit kan alleen in stand blijven door de natuur de ruimte te geven en er zo weinig mogelijk te bouwen of wegen aan te leggen. Minder gebruik van bestrijdingsmiddelen hoort daarbij. Op initiatief van GroenLinks heeft de gemeente een convenant getekend om de biodiversiteit te bevorderen en de bijen een handje te helpen. We zullen daar samen met inwoners acties op ondernemen.

Een groene omgeving zorgt voor lichamelijke en psychische gezondheid. In groen kun je bewegen of ontspannen, sociale contacten opdoen en tot rust komen. Dit geldt ook voor mensen uit de omgeving en toeristen die bij ons op bezoek komen om te genieten van het Lingewaardse landschap en ons cultureel erfgoed. De snelle bereikbaarheid per fiets, e-bike of met het openbaar vervoer vermindert autogebruik en daarmee ruimtegebruik door asfalt. Ook vergroot het de verkeersveiligheid. Fijn voor kinderen, zelfstandig op weg naar school.

Dieren hebben het goed in Lingewaard. GroenLinks betreft daarbij niet alleen de dieren in de natuur en de huis- of hobbydieren, maar ook de dieren in de vee-industrie. Geen megastallen op Bergerden dus. We onderzoeken de mogelijkheid om op Bergerden schone energie op te wekken. Dat is nog beter voor de mensen ook.

Groene Kwaliteit betekent een duurzame inrichting van de ruimte. GroenLinks wil het groen in en om de bebouwde kom behouden en verbeteren, liefst uitbreiden. Bijvoorbeeld door de beschikbare ruimte binnen de kernen slimmer te benutten. Door leegstaande panden - al dan niet tijdelijk - creatief inzetten (Aloysiuschool in Huissen); andere gebouwen mogelijk multifunctioneel gebruiken (Donatuskerk in Bommel). Laat buurtbewoners tijdelijk braakliggende stukken grond zelf groen invullen tot bijvoorbeeld een pluktuin voor bloemen en fruit.

Jongeren blijven welkom in Lingewaard. Zij mogen zich niet gedwongen voelen om te vertrekken als ze zelfstandig willen wonen. GroenLinks wil voor hen voldoende woningen realiseren in de kernen, bereikbaar met een aangepaste financiering. Doorstroming op de woningmarkt is gebaat bij seniorenwoningen en alternatief gebruik van oudere gebouwen. GroenLinks wil ook meer ruimte voor het midden- en kleinbedrijf en ZZP-ers om zich te vestigen. De kernen blijven levendig dankzij deze vermenging van diverse woon- en werkvormen.

Groene Kwaliteit betekent gebruik van schone energie. De omschakeling naar een duurzame economie is dé uitdaging voor alle ondernemers en bedrijven. We bieden groene en innovatieve koplopers graag meer kansen om zo deze overgang te versoepelen. Daarom is GroenLinks ook vanaf het begin betrokken bij Lingewaard Energie. Lokale samenwerkingsverbanden van duurzame 'wij-doen-het-zelvers' krijgen sneller veel meer voor elkaar.

Energiebesparing vergt flinke investeringen, maar dit verdient zich op veel niveaus terug. Als woningbouwcoöperaties in Lingewaard kiezen voor renovatie van bestaande bouw en daarbij inzetten op energiebesparing en toepassing van duurzame energie, dan levert dat ook nieuw werk op in bouw en aanverwante sectoren. En lagere energielasten voor de bewoners. De gemeente dient dergelijke initiatieven met raad en daad te ondersteunen. Het gaat immers om de kwaliteit van leven en het leefklimaat, om Groene Kwaliteit!

1 Groen en duurzaam Lingewaard

1A Een schone en gezonde omgeving

*We zijn zuinig op ons milieu: lucht, bodem en water
Afval is grondstof en wordt zoveel mogelijk hergebruikt*

1. Schone lucht en bodem
 2. Waardevol water
 3. Minder geluidsoverlast, lichthinder en zwerfafval
 4. Afval is grondstof
-

Schone lucht en bodem

GroenLinks gaat voor:

- De bodem vrij van 'gevaarlijke' initiatieven. Dus geen boringen naar schalie- en steenkoolgas en geen velden met genetisch gemodificeerde gewassen.
- Hoge eisen stellen aan de uitstoot van fijnstof en ammoniak bij verlenging van vergunningen voor veehouderijen. Geen vee-industrie op Bergerden.
- Meer inheemse bomen, behoud van waardevolle bomen en een Groencompensatiefonds om gekapte bomen naar waarde te compenseren.
- Onkruidbestrijding op verhardingen op de meest milieuvriendelijke manier.
- Bloemrijke bermen ter wille van vlinders en bijen en vergroting van biodiversiteit.
- Verzet tegen een doorgetrokken A15, want dat doet een grote aanslag op milieu en landschap.
- Groene inpassing van wegen, geluidsschermen, kassen en schuren; ook om de lucht te reinigen.

Waardevol water

GroenLinks gaat voor:

- Afvalwater en hemelwater scheiden bij aanleg van riolering.
- In plaats van waterafvoer via riolering zoveel mogelijk water opvangen, bufferen en infiltreren op eigen gebied.
- Mensen stimuleren om water op te vangen door een regenton te gebruiken, hun tuin minder te verstenen, en bijvoorbeeld een vijver aan te leggen.
- Bewust omgaan met drinkwater om tekorten in de toekomst te voorkomen. Voorlichting over alternatief gebruik van grijs water.
- Langs waterpartijen natuurvriendelijke oevers aanleggen.
- Burgerinitiatieven ondersteunen voor het onderhoud van recreatieve bruggetjes, vlonders en aanlegsteigers.

Minder geluidsoverlast, lichthinder en zwerfafval

GroenLinks gaat voor:

- Eerst kijken naar de OV- en fietsontsluiting en daarna pas naar het autoverkeer bij inrichten van de verkeersstructuur.
- Een tunnel onder het Pannerdensch kanaal en goede inpassing van de weg in groen, als voorwaarden voor eventuele doortrekking van de A15.
- Minder lichthinder en energieverbruik, door 's nachts rond openbare gebouwen en in het buitengebied onnodige verlichting te doven.
- Bij nieuw- of herbouw hogere eisen te stellen om lichthinder door kassen terug te dringen. Bestaande regels hiertoe streng toepassen.
- Inwoners, verenigingen, bedrijven en scholen medeverantwoordelijkheid geven om de eigen buurt vrij van zwerfafval te houden.

Afval is grondstof

GroenLinks gaat voor:

- De totale hoeveelheid afval beperken; de gemeentelijke organisatie geeft het goede voorbeeld.
- Initiatieven ondersteunen voor hergebruik van gebruikte goederen door middel van kringloopwinkel, repaircafé, rommelmarkt of ruilbeurs.
- Grondstoffen terugwinnen uit huishoudelijk en industrieel afval door een goed georganiseerde scheiding en inzameling.
- Een diftar-systeem; zodat wie meer afval maakt, ook meer betaalt.

1B De groene leefomgeving

Groen maakt gezonder en gelukkig

Iedereen kan genieten van een groene omgeving om in te wonen en te ontspannen

Groen moet groen blijven!

1. Groen in de kernen
2. De natuur opwaarderen
3. Een gezonde en aantrekkelijke woonomgeving

Groen in de kernen

GroenLinks gaat voor:

- Bewoners in een zo vroeg mogelijk stadium betrekken bij plannen voor aanpassing of onderhoud van het groen in hun omgeving.
- Buurtbewoners en wijkplatforms laten participeren bij vergroenen van hun wijk. Zij kunnen reststroken, boomspiegels en perken adopteren.
- Een bloemenweide, pluktuin, natuur, speelplek of volkstuin op tijdelijk onbenutte gebieden, op initiatief en met inzet van bewoners.
- Een groencompensatiefonds waarin gemeente en ontwikkelaars geld storten, om gekapte bomen en struiken te vervangen en nieuw groen te ontwikkelen.
- Verwijderd groen bij herplant vervangen door een gelijkwaardig alternatief.
- Communicatie over kapvergunningen verbeteren en de controle op herplant inzichtelijk maken.
- Keuze voor inheemse soorten en variatie. Bij het beheer van het gemeentelijke groen rekening houden met biodiversiteit, bescherming van dieren en hun leefgebieden.

De natuur opwaarderen

GroenLinks gaat voor:

- Groene gebieden zoveel mogelijk op elkaar aansluiten en zo de ecologische hoofdstructuur en natuurlijke biodiversiteit versterken.
- Waardevolle landschapselementen, zoals houtwallen en poelen herstellen samen met terreinbeheerders, waterschappen en provincie.
- Agrariërs ondersteunen die zich inzetten voor natuurbescherming, landschapsbeheer en dierenwelzijn.
- Een goede landschappelijke inpassing als voorwaarde bij bouwen in het buitengebied.
- Groene gebieden toegankelijk maken door de aanleg van struinroutes, fietspaden, kanoroutes en rolstoelvriendelijke paden. Hiervoor ook alternatieve milieuvriendelijke vervoersmogelijkheden inzetten.
- Kunstenaars uitnodigen initiatieven te ontwikkelen om in samenwerking met ondernemers de waarde van het rivierenlandschap op een ludieke manier onder de aandacht te brengen bij een groter publiek.
- Park Lingezegen verder ontwikkelen met volop ruimte voor lokale initiatieven gericht op een duurzaam beheer met kleinschalige landbouw, natuur en natuurbeleving. Samen met bewoners en toegankelijk voor iedereen.

Een gezonde en aantrekkelijke woonomgeving

GroenLinks gaat voor:

- Bouwen zoveel mogelijk tussen en in de buurt van de bestaande bebouwing, om het groene buitengebied te behouden.
- In Ressen geen grootschalig retailpark.
- Een groene en natuurvriendelijke inrichting van en rond bedrijventerreinen.
- Parken, bermen en oevers ecologisch beheren, met meer bloemen en schuilplaatsen voor dieren. In overleg met de woningbouwvereniging en vogelwerkgroep nestvoorzieningen aanleggen.
- Uitdagende plekken in Park Lingezegen waar kinderen kunnen struinen, klimmen en met takken sjouwen; zonder speeltoestellen maar met speelaanleidingen.
- Meer natuuronderwijs voor kinderen. Hiervoor Lingewaard Natuurlijk en haar programma's in en rond het Dijkmagazijn en de Veldschuur ondersteunen.
- Voedsel dicht bij de inwoners brengen door verkoop van lokale producten te stimuleren.

1C Dierenwelzijn

Dieren krijgen de ruimte en worden goed verzorgd

1. Dieren hebben het goed in Lingewaard

Dieren hebben het goed in Lingewaard

GroenLinks gaat voor:

- Duidelijke grenzen voor de maat van agrarische bedrijven. Dit sluit megastallen uit.
- Vlinder- en bijenpopulaties de kans geven zich te herstellen, door gebruik van gewas- en insectenbestrijdingsmiddelen te beperken.
- Rekening houden met de opvang van dieren in het (hoogwater)rampenplan.
- Goede voorlichting over het dierenwelzijnsbeleid op de gemeentelijke website, met links naar alle relevante organisaties.
- Voldoende gelegenheid voor het uitlaten van honden in en rond elke kern; ook in de uiterwaarden zijn gebieden aangewezen waar honden los mogen lopen.

1D Duurzaam leven

Een energiezuinige woning voor jong en oud

Stimulans voor bewoners en bedrijven die schone energie willen opwekken

1. Duurzaam wonen en bouwen
2. Iedereen een passende woning
3. Energie opwekken en besparen
4. Een duurzame gemeente

Duurzaam wonen en bouwen

GroenLinks gaat voor:

- Participatie van bewoners, bedrijven en instellingen bij het maken van plannen voor een duurzame inrichting van hun omgeving.
- Innovatief aanbesteden. Duurzame nieuwbouwprojecten krijgen voorrang.
- Lokale duurzame initiatieven steunen bij vergunningverlening. Na aanvraag volgt de vergunning snel en zonder obstakels.
- Duurzame herinrichting van bestaande bedrijfsterreinen om zo gesloten grondstoffenkringlopen en CO₂-neutraliteit te realiseren. Geen ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen.
- Controle op de energieprestaties van gebouwen.

- Duurzaamheidcheck voor bestaande en nieuwe bedrijven met betrekking tot economische toekomstbestendigheid (profit), milieu en energieverbruik (planet) en de werkgelegenheid (people).
- Een bedrijfsvervoersplan voor vrachtvervoer en het woon-werkverkeer van werknemers; gericht op het voorkomen van overlast, met een keuze voor de meest milieuvriendelijke vervoersvarianten.

Iedereen een passende woning

GroenLinks gaat voor:

- Ondersteuning van starters op de woningmarkt door de gemeente en woningcorporaties (zoals Waardwonen). Ook voor starters wordt gebouwd.
- Levensloopbestendige woningen die het oudere mensen mogelijk maken zo lang mogelijk zelfstandig te blijven wonen.
- Op daarvoor gereserveerde grond kunnen particulieren zelf of groepsgewijs hun duurzame woning bouwen, al dan niet met gemeenschappelijke voorzieningen.
- Minimale vergunningseisen en rompslomp voor het realiseren van kangoeroewoningen waardoor mensen die zorg nodig hebben toch zelfstandig kunnen wonen en deel kunnen uitmaken van het huishouden van een mantelzorger.
- Alternatieve vormen van wonen in oudere of leegstaande gebouwen, zoals woongroepen met meerdere gezinnen of begeleid wonen.
- Afspraken met de woningcorporaties dat zij, ondanks de rijksbezuinigingen, blijven zorgen voor genoeg betaalbare woningen.
- Energiezuinig maken van (oude) huurwoningen, waardoor sociale huurders besparen op de woonlasten.

Energie opwekken en besparen

GroenLinks gaat voor:

- Eigen initiatieven van inwoners en clubs bevorderen op het gebied van duurzame energie-opwekking en besparing. Collectieve aanpak aanmoedigen, zoals isoleren met de hele straat of op alle daken zonnepanelen.
- Ondernemers die energie willen besparen ondersteunen met kennis, voorlichting over bovenlokale subsidies en bij de vergunningverlening. Aan elkaar koppelen van bedrijven en organisaties om samen energie te besparen.
- Winkeliers stimuleren om meer energie te besparen door koeldeuren sluiten, efficiënter koelen, en led-verlichting toepassen.
- Energiebesparende maatregelen in oude wijken. Met woningcorporaties afspreken om huurwoningen versneld te renoveren en te verbeteren. Voorlichting aan bewoners over wat zij zelf kunnen doen om energie te besparen.
- Gebruikmaken van restwarmte door bedrijven via warmtekrachtkoppeling.
- Zonnepanelen op gemeentelijke gebouwen. Ook grote daken van scholen en sporthallen op deze manier als energiebronnen benutten.
- Een Lingewaards initiatief tot het plaatsen van windmolens. Op leegstaande (bedrijfs)terreinen mobiele zonnepanelen plaatsen.
- Samenwerking met de regiogemeenten voor een effectiever en goedkoper klimaatbeleid.
- Bij planvorming en landschapsinrichting vanaf het begin rekening houden met de voorwaarden om duurzaam energie op te wekken en te gebruiken.

Een duurzame gemeente

GroenLinks gaat voor:

- Investeren in voorlichting, educatieve programma's en activiteiten rond duurzaamheid om zo het draagvlak daarvoor te vergroten. Ook de jeugd betrekken bij duurzaamheidthema's via scholen en verenigingen.
- Bedrijven aantrekken die milieuvriendelijke produceren en tegelijk de werkgelegenheid versterken.
- Ruimte bieden aan schoon en kleinschalig ondernemerschap. In werkateliers komen ondernemers, organisaties en burgers tot duurzame culturele, toeristische en recreatieve plannen.

- De gemeente organiseert samen met de Veron voorlichtingbijeenkomsten en adviezen over duurzaamheid aan het bedrijfsleven.
- Alle gebouwen van de gemeente zo snel mogelijk zeer energiezuinig maken: de investering betaalt zich terug in lagere energiekosten.
- Uitsluitend groene elektriciteit gebruiken, in de toekomst mogelijk van de eigen Lingewaardse energiemaatschappij.
- Duurzaam inkopen en aanbesteden: dit geeft duurzame aanbieders en innovatieve koplopers een faire kans.
- Een ruim assortiment aan biologische en vegetarische producten bij officiële gelegenheden van de gemeente.
- Lokale en regionale initiatieven op het gebied van duurzame productie van voedsel stimuleren en ondersteunen. De lokale consument koppelen aan het aanbod van zo duurzaam mogelijk lokaal geproduceerd voedsel.

1E Duurzame economie en werk

*Een duurzame economie levert veel nieuwe werkgelegenheid op
De gemeente helpt ondernemers met de overstap naar duurzame bedrijvigheid*

1. Midden- en kleinbedrijf en kleine zelfstandigen (MKB en ZZP)
 2. Innovatieve bedrijven
 3. Werkgelegenheid
-

Midden- en kleinbedrijf en kleine zelfstandigen (MKB en ZZP)

GroenLinks gaat voor:

- Goede gemeentelijke dienstverlening aan ondernemers, zoals startersondersteuning. Met één (digitaal) loket waar zij terecht kunnen voor al hun vragen over vergunningen, belastingen, personeelsvraagstukken.
- Midden- en kleinbedrijf en ZZP-ers krijgen meer ruimte om zich te vestigen in woonbuurten en grote particuliere gebouwen die vrijkomen binnen en buiten de kernen.
- Ondersteuning door de gemeente van kleine zelfstandige ondernemers die in financiële problemen raken, vanzelfsprekend gebaseerd op een gedegen ondernemersplan en toekomstperspectief. Advies bij het organiseren van een arbeidsongeschiktheidsvoorziening (broodfonds).
- De gemeente faciliteert projecten waarin ondernemers, kunstenaars en vakscholen met elkaar meedenken over elkaars organisatie of producten.
- Tempo maken met centrumplannen in Bemmelen en Huissen die snel leiden tot een levendige winkelfunctie in de centra van deze grotere kernen. Initiatieven rondom het centrum van Gendt positief kritisch ondersteunen.
- Ondernemers in de kleinere kernen stimuleren en faciliteren om de krachten te bundelen en de centra levendig te houden. Samen met vrijwilligers, ouderen en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt initiatieven nemen om de binding te versterken.

Innovatieve bedrijven

GroenLinks gaat voor:

- Voorrang aan innovatieve en creatieve bewoners en ondernemers die een bijdrage leveren aan verduurzaming van de economie. Kunstenaars mee inzetten bij innovatieprojecten: out-of-the-box denken om te komen tot nieuwe inzichten.
- Herwaarderen van vakmanschap en ambachtelijkheid, ook met het oog op jongeren die kleine bedrijfjes kunnen overnemen.
- De gemeente bericht proactief over subsidiering van innovatie door de provincie, het rijk en Europa en ondersteunt aanvragen.
- Kleinschalig toerisme, als Bed en Breakfast, aanmoedigen en ondernemers hiermee op weg helpen.

- Biologische landbouw en boerenbedrijven die werk maken van milieuvriendelijk beheer en hergebruik van afval als grondstof of energiebron.
- Multifunctionele boerenbedrijven: naast landbouwproducten leveren zij ook diensten als toerisme, verkoop lokale producten, educatie, zorg, natuurbeheer of vergaderlocaties.
- Een duurzame oplossing, zoals energiepark, voor het bedrijventerrein Bergerden.

Werkgelegenheid

GroenLinks gaat voor:

- Met het bedrijfsleven afspraken maken over het in dienst nemen van jongeren, ouderen, laaggeschoolden en personen met een beperking. De gemeente geeft het goede voorbeeld.
- Bij opdrachten en aanbestedingen een sociale bijdrage eisen in de vorm van stageplekken, leerwerktrajecten of begeleiding van maatschappelijk kwetsbare groepen.
- Een eerlijke kans voor lokale en regionale bedrijven bij aanbestedingen. Daarbij gebruikmaken van leerlingbouwplaatsen om jonge vaklieden op te leiden.
- Samenwerking tussen gemeente, (regionale) onderwijsinstellingen en bedrijfsleven, die de innovatie op de werkvloer stimuleert en werkervaring en maatschappelijke stages biedt voor scholieren en studenten.
- Goede arbeidsvoorwaarden en woonomstandigheden voor (buitenlandse) seizoenarbeiders. Optreden tegen werkgevers, uitzendbureaus en huisjesmelkers die deze werknemers uitbuiten.
- Inwoners en horecapersoneel opleiden tot 'ambassadeurs' van Lingewaard om dit gebied vol toeristische trekkers (Fort Pannerden, Kasteel Doornenburg, Mea Vota, de oude kern van Huissen, onze uiterwaarden) voor het voetlicht brengen.
- Bedrijven stimuleren om samen met kunstenaars de uniciteit van Lingewaard te vertalen naar een typisch Lingewaards beleven.
- Milieuvriendelijke streekproducten promoten: de gemeente gebruikt deze producten bij activiteiten en evenementen.

1F Verkeer en vervoer

Met de fiets of de bus de file voorbij!

Schoon vervoer en een goede verbinding tussen de kernen en met de omliggende gemeentes

- 1. Voorrang voor de fiets**
- 2. Aantrekkelijk openbaar vervoer**
- 3. De auto, zo groen mogelijk**

Voorrang voor de fiets

GroenLinks gaat voor:

- Doorgaande fietsroutes tussen de kernen, met een scheiding van snel en langzaam verkeer. Op de dijken voorrang voor langzaam verkeer.
- Goede aansluitingen op het Rijn-Waalpad richting Nijmegen en Arnhem, en op de doorgaande fietsroutes naar Elst en de Liemers.
- Voldoende fietsparkeerplaatsen in de kernen waar fietsen veilig gestald kunnen worden. De capaciteit wordt naar behoefte vergroot.
- Veilige fietsroutes voor kinderen én ouderen; brede, vrijliggende fietspaden, veilige oversteekvoorzieningen en goed onderhoud.
- Samen met elke school een plan maken voor het verbeteren van de verkeersveiligheid rond de school: door verkeerstechnische maatregelen en gedragsregels voor de ouders.
- Bij gladheid krijgen de hoofd fietsroutes, net als de buslijnen, prioriteit bij het strooien.

- Een actief antifietsdiefstalbeleid door de gemeente. Bij evenementen meewerken aan de opzet van een tijdelijke bewaakte fietsenstalling.
- Bij bezoekersrijke locaties huurfietsen ter beschikking stellen.

Aantrekkelijk openbaar vervoer

GroenLinks gaat voor:

- Alle kernen blijven goed bereikbaar met het openbaar vervoer.
- Nieuwe wijken krijgen vanaf het begin een hoogwaardige OV-ontsluiting.
- Een goede nachtbusverbinding vanuit alle kernen met Nijmegen en Arnhem.
- Bushaltes met schuilgelegenheid, adequate reizigersinformatie en een veilige instap voor mensen met een lichamelijke beperking.
- Bij elke bushalte veilige stallingmogelijkheden met aanbindmogelijkheid voor de fiets. Indien nodig de capaciteit vergroten.
- Een jaarlijks klanttevredenheidonderzoek, en op basis daarvan de dienstverlening verbeteren.

De auto, zo groen mogelijk

GroenLinks gaat voor:

- Een gemeentelijk wagenpark op aardgas of elektriciteit. De gemeente bevordert gebruik van fietsen, e-bikes of e-scooters, in de eerste plaats door het eigen personeel.
- Initiatieven voor deelauto's en carpoolen stimuleren.
- Elektrische oplaadpunten voor auto's in alle kernen en bij bezoekersrijke locaties.
- Terughoudend investeren in nieuwe wegen. Bij het plannen en financieren van onderhoud van bestaande wegen hebben fietspaden en busbanen voorrang.
- Vrachtverkeer zoveel mogelijk uit de kernen weren.
- Het sluipverkeer over de dijken ontmoedigen door fysieke maatregelen.

2 Sociaal en betrokken Lingewaard

GroenLinks kiest voor Sociale Duurzaamheid. Aan de basis daarvan staan de mensen die samen leven. Draaide vroeger de verbinding rondom de familie, nu bestaat de samenleving in Lingewaard steeds meer uit vriendengroepen, burens, en kennissen uit het verenigingsleven. Maar de samenhang en betrokkenheid zijn gebleven. Dat wil GroenLinks graag zo houden en waar nodig een zetje geven. Zodat iedereen op zijn of haar eigen manier kan deelnemen aan de samenleving.

GroenLinks gaat er vanuit dat ieder mens iets kan en wil, en dat mensen zich verantwoordelijk voelen voor elkaar. Samenredzaamheid in wijken en buurten kan veel kleine en grote zorgvragen oplossen. De gemeente geeft, indien nodig, gericht advies en ondersteunt vrijwilligers en mantelzorgers. Soms gaat er echter iets mis in een mensenleven en is er meer nodig. Dan ligt er een flinke opgave voor de gemeente. Deze krijgt er in 2015 nog vele taken bij: de jeugdzorg, een deel van de AWBZ en de zorg voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, met korting op het geld dat daarvoor eerder beschikbaar was. Dat betekent keuzes maken: maatwerk.

GroenLinks kiest voor ondersteuning van mensen met een klein netwerk, met wie het korte of langere tijd niet zo goed gaat. In een keukentafelgesprek zoeken aanvrager en hulpverlener daarvoor dan samen naar maatwerk. Want niet ieder die slecht ter been is, heeft baat bij een scootmobiel. De een is blij met extra bezoek, de ander wil er met de rollator op uit. Voor wie onvoldoende inkomsten heeft, kan een voorziening of financiële bijdrage geschikt zijn. De gemeente fungeert als vangnet.

Elk kind verdient een goede start, in een gezonde omgeving en met onderwijs dat achterstanden wegwerkt en talenten ontwikkelt. Kinderen krijgen de ruimte, met voldoende speel- en sportvoorzieningen. Aan jongeren geeft GroenLinks graag meer verantwoordelijkheid en daagt hen uit zich in te zetten voor hun omgeving. Sporten, cultuur, kunst, het maakt niet uit wat je leuk vindt: er is gelegenheid voor in je buurt. Voor de buitensporters zijn de faciliteiten al veelal op orde, nu zijn de binnensporters aan de beurt.

Een bruisende culturele sector is noodzaak om de kernen levendig te houden. GroenLinks is trots op ons culturele erfgoed en daar zorgen we goed voor. Kunst verrijkt het leven en geeft glans aan het bestaan. Kunst en cultuur dragen bij aan een gemeente waar iedereen graag woont en bedrijven zich graag vestigen. GroenLinks geeft kunstenaars in Lingewaard dan ook volop kansen en we vragen meer aandacht voor cultuuronderwijs. Juist in deze tijd van crisis is het belangrijk om creativiteit alle ruimte te laten.

Mensen die in de problemen zitten, pech hebben of verkeerde keuzes hebben gemaakt, laat GroenLinks niet vallen. Ook als je langer bent aangewezen op hulp van de overheid, moet je de regie over je eigen leven kunnen houden. Wij willen dat niemand in Lingewaard in armoede leeft. De gemeente ondersteunt mensen bij het vinden van betaald werk of een andere maatschappelijke activiteit en zorgt dat sport- en culturele activiteiten toegankelijk zijn voor jong en oud, ook met een kleine beurs.

Helaas loopt de geldkraan minder overvloedig dan in de voorbije jaren. Maar met zelfwerkzaamheid en samenwerking is veel te winnen. Mensen verenigen rond een thema werkt goed, zoals bij de totstandkoming van de Veldschuur in Bemmelen en het initiatief van de Minkhof. De ontwikkelingen rond de multiculturele centra in Huissen en Bemmelen laten zien dat samenwerking van gemotiveerde mensen met ondernemers en verenigingen veel mogelijk maakt. Ook dat is Sociale Duurzaamheid!

2 Sociaal en betrokken Lingewaard

2A Zorg en welzijn

*Goede zorg in de buurt, met meer aandacht voor elkaar
Iedereen krijgt passende ondersteuning om zelfstandig te kunnen (blijven) wonen en aan de samenleving deel te nemen*

1. Preventie
 2. Zelfstandig functioneren bevorderen
 3. Zorg voor en met elkaar
 4. Zorg die past
 5. Zorg dichtbij
-

Preventie

GroenLinks gaat voor:

- Investeren in de voorportalen van de zorg, zoals eenzaamheidsbestrijding en stimuleren tot sporten. Dit kan een groter beroep op zorg voorkomen.
- Ondersteuning van welzijnswerk en dagbesteding voor ouderen, hierin hebben ook vrijwilligers een rol. Een goede dagopvang om de mantelzorger te ontlasten.
- Budgetcoaches die helpen bij financiële problemen.
- Een effectieve campagne tegen alcohol- en drugsmisbruik, gericht op jongeren en ouderen.
- Een zorgmeldpunt met een vangnetfunctie voor zowel zorgvragers als zorgmedewerkers.

Zelfstandig functioneren bevorderen

GroenLinks gaat voor:

- Zorg en ondersteuning voor mensen met een beperking, of met een chronisch of een psychosociaal probleem, zodat zij aan de samenleving kunnen blijven meedoen of thuis kunnen blijven wonen.
- Een oplossingsgerichte benadering door de gemeente met behoud van zelfredzaamheid als doel.
- Nieuwe woonvormen tussen zelfstandig wonen en een verzorgings- of verpleeghuis in, waarmee ouderen en mensen met een beperking langer zelfstandig kunnen blijven wonen.
- Bij de afweging tussen aanpassen van de woning of verhuizen naar een beter passende woonvoorziening niet alleen de kosten betrekken, maar ook het zich thuis kunnen voelen in een nieuwe omgeving.
- Toegankelijkheid: iedereen met een rolstoel of rollator kan in Lingewaard overal goed komen. Gemeentelijke gebouwen, bushaltes, trottoirs, winkels en overige voorzieningen zijn fysiek toegankelijk. Dit geldt ook voor evenementen.
- In alle kernen de voorzieningen en openbaar vervoer op peil houden.

Zorg voor en met elkaar

GroenLinks gaat voor:

- 'Buurtgenieten'. Meer mogelijkheden in de kernen en de wijken om elkaar te ontmoeten, elkaars talenten te benutten en elkaar te helpen.
- Ontmoetingscentra of dorpshuizen waar jong en oud elkaar treffen. Op straat en bij winkelcentra staan bankjes om uit te rusten en even aan te schuiven.
- Voortzetting van maatschappelijke stages.
- Actieve betrokkenheid van bewoners en cliëntenorganisaties bij activiteiten rond zorg, welzijn en wonen. Vrijwilligersinitiatieven ondersteunen.
- Opvang en perspectief voor asielzoekers en nieuwkomers.

Zorg die past

GroenLinks gaat voor:

- Zorg op maat. Op elkaar lijkende situaties geven dan mogelijk verschillende oplossingen, afhankelijk van de hulpvraag en de mogelijkheden uit de omgeving van de hulpvrager.
- Nauwe samenwerking gemeente, cliëntenorganisaties en adviesorganen. Expertise van zorg- en welzijnsorganisaties benutten en administratieve rompslomp voorkomen.
- Zorg die is afgestemd op de reële behoefte van de zorgvrager: van goed niveau, doeltreffend, doelmatig, tijdig, veilig en cliëntgericht.
- Regionale samenwerking die ruimte biedt voor bijzondere situaties zoals palliatieve zorgverlening, waarbij zo nodig ook de omgeving wordt ondersteund.
- Een persoonsgebonden budget voor mensen met een indicatie die hun zorg zelf willen en kunnen organiseren: eigen regie mogelijk maken. Dit kan door middel van 'vouchers' en afspraken met zorgaanbieders.
- Een passende eigen bijdrage, het voor-wat-hoort-wat principe, voor individuele zorg en bij woningaanpassing.
- Adequaat professionaliseren van betrokken ambtenaren, doch overheadkosten tot een minimum beperken. Dit maakt de gemeentelijke gelden daadwerkelijk beschikbaar voor de zorg.

Zorg dichtbij

GroenLinks gaat voor:

- Sociale wijkteams die de zorg op kleinschalige wijze in de buurt organiseren. Welzijn en zorg liggen zo in elkaars verlengde.
- Samenwerking tussen huisartsen, wijkverpleegkundigen, apotheek en andere zorgverleners, met doorverwijzing voor zwaardere vormen van hulp.
- Inwoners vinden gemakkelijk informatie over zorg en lichte hulp en ondersteuning zijn dichtbij voorhanden.
- Korte aanrijtijden van hulpdiensten.

2B Ruimte voor de jeugd

GroenLinks staat voor positief jeugdbeleid: door jongeren uit te dagen op wat ze kunnen en willen, werken zij zelf aan hun welzijn

- 1. Een kindvriendelijke openbare ruimte**
- 2. Jeugd betrekken**
- 3. Problemen voorkomen**

Een kindvriendelijke openbare ruimte

GroenLinks gaat voor:

- Een veilige schoolomgeving en goed herkenbare veilige routes naar alle scholen.
- Schoolpleinen en velden die na schooltijd toegankelijk zijn voor buitenschoolse opvang, sport, spel en ontmoeting.
- Voldoende speelplekken en trapveldjes voor kinderen, met veilige loop- en fietsroutes.
- Rekening houden met kinderen met een beperking bij de inrichting van speelplekken.
- Meer natuurspeelplaatsen voor kinderen, waar een kind fantasievol kan spelen en de natuur kan ontdekken.
- In elke kern een hangplek voor jongeren.

Jeugd betrekken

GroenLinks gaat voor:

- Kinderen en jongeren die een stem hebben. We nemen hun wensen serieus en betrekken hen actief bij alles wat voor hen wordt georganiseerd.

- Iedere lente een wijk-kijk: samen met de buurtkinderen inspecteert de gemeente de speelplekken. Wat kapot is, wordt gerepareerd of vervangen en rommel wordt opgeruimd door kinderen, ouders, speeltuinvereniging en vrijwilligers via de SWL.
- Jongeren uitdagen om met positieve initiatieven te komen, die ook snel tot uitvoering gebracht kunnen worden.
- Zelfredzaamheid van jongeren stimuleren en hen ondersteunen om hun talenten te ontdekken en ontwikkelen.
- Maatschappelijke stages die de jeugd betrekken bij verschillende aspecten van de samenleving.

Problemen voorkomen

GroenLinks gaat voor:

- Sociale wijkteams met een laagdrempelig inlooppunt met informatie en advies voor zowel jongeren, ouders als professionals.
- Behoeften en problemen van jongeren vroegtijdig signaleren. Hiervoor werken gemeente en betrokken professionals als leerkrachten, huisartsen, welzijnswerkers en verenigingen nauw samen.
- Problemen tussen bewoners, bijvoorbeeld tussen jong en oud, snel bespreekbaar maken en gezamenlijk oplossen. Waar nodig met buurtbemiddeling.
- Maatwerk in de jeugdzorg: de persoonlijke benadering staat voorop. Meer handelingsvrijheid en minder bureaucratie voor de betrokken professionals.
- Kinderen en jongeren in een probleemsituatie en ook hun ouders hebben zelf een stem in de aanpak van hun problemen. Er is een cliëntenraad en onafhankelijke klachtenafhandeling.
- Regelmatige terugkoppeling van specialistische hulp buiten de gemeente. Een goed overleg met betrokken instanties voorkomt wachtlijsten en zorgt voor een passend doorgaand traject.

2C Onderwijs en sport

Goed onderwijs is de beste start voor de toekomst

Sporten is gezond, ontspannend en draagt bij aan sociale cohesie, integratie en tolerantie

- 1. Goed onderwijs in een goed schoolgebouw**
- 2. Passend onderwijs voor iedereen**
- 3. Meer mensen in beweging**

Goed onderwijs in een goed schoolgebouw

GroenLinks gaat voor:

- Schoolgebouwen die passen bij de eisen van deze tijd, met gezonde lucht in en om de school. Ze zijn groen ingericht met veel speelaanleidingen en ruimte om fietsen veilig te stallen.
- Scholen in de buurt werken samen en delen voorzieningen als mediatheek, sportveld of ruimte voor buitenschoolse activiteiten.
- Ruimte voor betaalbare buitenschoolse opvang in of bij de schoolgebouwen.
- Veilige loop- en fietsroutes naar school waardoor kinderen zelfstandig naar school kunnen. Autogebruik ontmoedigen en op enige afstand van de school afwikkelen.
- Leerlingvervoer naar speciale scholen buiten de eigen kern alleen bekostigen als zelfstandig reizen of een andere oplossing niet mogelijk is.
- De doorlopende leerlijn in kaart brengen en daarmee de ontwikkeling van elk kind van voorschoolse educatie naar basisonderwijs en voortgezet onderwijs soepel laten verlopen.
- Voorschoolse educatie voor alle kinderen met een risico op een taalachterstand in het Nederlands.
- Lessen in vreedzaam oplossen van conflicten. Pesten met een bewezen goede methode - zoals de Finse methode Kiva - actief en consequent bestrijden.

Passend onderwijs voor iedereen

GroenLinks gaat voor:

- De omslag van scholen naar een integraal kindcentrum (IKC) waar onderwijs, ondersteuning en vrije tijd samenkomen.
- Samen met het onderwijs passende opvoed- en opgroei-ondersteuning bieden aan zorgleerlingen, gezin en docenten.
- Iedere jongere zit op school of volgt een leerwerktraject: geen enkele leerplichtige jongere zit thuis. Bij problemen samen met de jongeren en hun ouders aan de oorzaak werken.
- Laaggeletterdheid zowel bij kinderen als bij volwassenen bestrijden.
- Educatieve projecten om de jeugd bij kunst en kunstprojecten te betrekken. Kunstenaars mee laten denken binnen school.
- Een zo breed mogelijk aanbod aan stageplekken in de gemeente. Werkplaatsen instellen waar jongeren onder begeleiding van (gepensioneerde) vakmensen een beroep kunnen leren.
- Jong en oud op een positieve manier met elkaar in contact brengen, zoals met een cursus social media voor senioren gegeven door jongeren.

Meer mensen in beweging

GroenLinks gaat voor:

- Sporten van jongs af aan. Alle leerlingen in het basis- en voortgezet onderwijs krijgen een kennismakingsprogramma bij de verschillende sportverenigingen (Sjors Sportief).
- Samenwerking tussen sportverenigingen onderling en met het onderwijs, de naschoolse opvang, fitnesscentra en zorginstellingen. Meer sport aanbieden als naschoolse activiteit.
- Goede binnensportfaciliteiten: op korte termijn daarin nu een inhaalslag maken. Binnen de gemeente een divers aanbod aan binnensport behouden.
- Combifunctionarissen om meer mensen aan het sporten te krijgen
- Een gevarieerd aanbod aan sport- en bewegingsactiviteiten voor senioren en mensen met een beperking, afgestemd op de behoeften binnen deze groep.
- Een omgeving met veilige wandelroutes en ommetjes, die uitnodigen tot lopen of fietsen, met voldoende rustplekken.

2D Kunst en cultuur

*Kunst helpt mensen om zich creatief, buiten de bestaande kaders te ontwikkelen
We bevorderen de culturele diversiteit en houden het cultureel erfgoed levend*

- 1. Werken aan een bruisende, creatieve gemeente**
- 2. Aandacht voor kunst- en cultuureducatie**
- 3. Behoud en promotie van cultureel erfgoed**

Werken aan een bruisende, creatieve gemeente

GroenLinks gaat voor:

- Lokale kunstenaars en creatieve inwoners optimaal inzetten om Lingewaard bruisender en levendiger te maken en de verbinding in en tussen de kernen te versterken.
- Inventieve manieren om met beperkte middelen zoveel mogelijk creativiteit mogelijk te maken, stimuleren.
- Meer culturele uitwisseling tussen regionale theater- en muziekgroepen waardoor zij zichzelf en het publiek vernieuwen.
- Leegstaande panden beschikbaar stellen als atelier-of repetitieruimte. Cultuur- en natuurprojecten op plekken waar ruimtelijke ontwikkelingen stil liggen.
- Samen met bewoners kiezen voor kunst in de openbare ruimte, bij ingrepen in die ruimte. Als voorbereiding krijgen betrokken bewoners een vorm van kunsteducatie of kijklessen.

Aandacht voor kunst- en cultuureducatie

GroenLinks gaat voor:

- Schoolprojecten die jongeren enthousiast maken voor kunst en cultuur.
- Cultuur voor iedereen; via een jeugdcultuurfonds kinderen uit minimagezinnen in staat stellen om bijvoorbeeld dans-, theater- of muziekles te nemen.
- Een goede afstemming tussen kunsteducatie, kunstuitleen, amateurverenigingen en openbare bibliotheek: zo actieve kunstbeoefening, kennis en cultuur voor iedereen toegankelijk maken.
- Samenwerking met omringende gemeenten om het kunst- en cultuuraanbod fors te verhogen.

Behoud en promotie van cultureel erfgoed

GroenLinks gaat voor:

- Bescherming van waardevolle landschapselementen, ensembles, gebouwen en interieurs.
- Ruimtelijk beleid afstemmen op erfgoedbeleid.
- Ontwikkelen en promoten van historische wandelingen, kunstroutes en architectuurroutes die bewoners en toeristen trekken.
- Burgerinitiatieven ondersteunen die de herinnering aan het (oorlogs)verleden van Lingewaard levend houden.
- Erfgoedverhalen en ambachten bewaren door ouderen die een ambacht kennen en schoolkinderen met elkaar in contact te brengen.
- De plaatselijke historische verenigingen actief betrekken bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. De commissie erfgoed en ruimtelijke kwaliteit heeft een vaste plek in (het begin van) de procedures.

2E Participatie en inkomen

Iedereen doet naar eigen kunnen mee, op de arbeidsmarkt en in de samenleving.

- 1. Iedereen doet mee aan de samenleving**
- 2. De gemeente creëert een passend aanbod**
- 3. We zoeken cliënten actief op**

Iedereen doet mee aan de samenleving

GroenLinks gaat voor:

- Sport- en culturele activiteiten toegankelijk voor mensen met weinig geld en hun kinderen. De regelingen zijn op scholen en bij verenigingen bekend.
- Een actieve aanpak van de schuldenproblematiek via goede preventie, schuldsanering en nazorg.
- Waar nodig compenseert de gemeente de onevenredige gevolgen van de bezuinigingen, bijvoorbeeld als mensen getroffen worden door stapeling van verschillende bezuinigingen.
- Participatie van ouderen bevorderen door aanvullen de subsidies op educatieve en welzijnsbevorderende activiteiten.

De gemeente creëert een passend aanbod

GroenLinks gaat voor:

- Een op maat gemaakt leerwerktraject voor iedere werkzoekende: een combinatie van opleiding en werkervaring.
- Zo lang mogelijk uit de uitkering (en niet zo snel mogelijk). Het doel van reïntegratie is dat mensen definitief zonder uitkering kunnen rondkomen.
- Scholing, participatiebanen, seniorenbanen, leerwerkplekken, stageplaatsen, vrijwilligerswerk voor mensen die - nog - geen kans op betaald werk maken. De gemeente ondersteunt het zoeken naar alternatieven.

- Bij aanbestedingen een minimaal aantal werkplekken eisen voor mensen uit de regio met een beperking.
- Beschutte sociale werkplaatsen voor mensen die alleen op deze manier kunnen werken. Zo blijven ook zij actief deelnemen aan de samenleving.

We zoeken cliënten actief op

GroenLinks gaat voor:

- Een laagdrempelig, vriendelijk loket dat mensen, indien nodig, persoonlijk helpt bij het aanvragen van allerlei voorzieningen, toelages en regelingen of de weg wijst naar instanties.
- Mogelijk maken om minimaregelingen met een enkelvoudige procedure aan te vragen en deze bij voorkeur automatisch verstrekken: één aanvraagformulier voor alle regelingen.
- Onbekendheid met minimaregelingen tegengaan. Dit kan zowel door thuisgesprekken en buurtgerichte activiteiten als door gerichte communicatie naar doelgroepen en maatschappelijke instellingen die signalen kunnen afgeven.
- Eén aanspreekpunt voor cliënten bij de sociale dienst: een eigen coach die zorgt voor dienstverlening op maat.
- Eén verantwoordelijke hulpverlener als regisseur voor een huishouden met meer problemen. Deze helpt het leven weer op orde te brengen en regelt de samenwerking met maatschappelijk werk, woningcorporatie en welzijnsinstelling.
- Investeren in de professionaliteit van medewerkers. De dienstverlening, de organisatie en de structuur aanpassen aan de - veranderende - doelgroepen.
- Maatwerk: medewerkers van de Sociale Dienst beoordelen aanvragen voor een uitkering niet alleen op basis van de wettelijke richtlijnen, maar houden rekening met de specifieke situatie van de cliënt.

3 Open en eerlijk Lingewaard

We hebben het goed in Lingewaard. Daardoor kan onze blik verder reiken: naar armoede en onderontwikkeling op andere plaatsen in de wereld. Als milleniumgemeente komen we voor hen in actie, samen met scholen, bedrijven en maatschappelijke organisaties. De gemeente geeft het goede voorbeeld met een fairtrade inkoopbeleid.

GroenLinks staat voor een open samenleving waar je kunt zijn wie je bent en zeggen wat je vindt. Je voelt je er thuis. Daarom verwerpen we discriminatie en vragen aandacht voor minderheden. We zijn een gastvrije gemeente. Nieuwkomers bieden we actief de mogelijkheid om aansluiting te vinden in de lokale samenleving. We bieden iedereen kansen, maar verwachten ook dat iedereen meedoet aan de samenleving.

Lingewaard kan alleen een open gemeente zijn als het er veilig is. Bewoners helpen zelf een veilige sfeer te maken en te behouden, samen met wijkagenten en toezichthouders: zij weten wat er speelt en grijpen in waar het misgaat. GroenLinks legt het accent op preventie, het voorkómen van problemen. Buurtbemiddeling is daarbij van groot belang.

De gemeente krijgt steeds meer een faciliterende rol. Inwoners en ondernemers kunnen er terecht met hun goede ideeën. De gemeente denkt mee, maakt gebruik van de kennis die in Lingewaard aanwezig is en zorgt dat regelgeving en bureaucratie niet in de weg staan van – duurzame - initiatieven. Inwoners kunnen tijdig meepraten over belangrijke veranderingen en hebben dan daadwerkelijk invloed: beginspraak.

De gemeente staat de komende jaren voor zware opgaven: meer taken uitvoeren, met minder geld. Voor blijvende goede dienstverlening aan de bewoners, zal soms samenwerking met andere gemeenten nodig zijn. De inwoners van Lingewaard moeten daarvan profiteren met zo min mogelijk last(en). GroenLinks kiest hierbij voor de menselijke maat en zo dicht mogelijk bij huis.

GroenLinks vindt het vanzelfsprekend dat het gemeentebestuur transparant en integer werkt met tijdige en heldere communicatie over alle plannen en de (financiële) voortgang. Vrij van belangenverstrengeling of de schijn hiervan: dat is zeer schadelijk voor het aanzien van de politiek en voor het vertrouwen van de burgers in de overheid. Binnen goede omgangsvormen gaat men respectvol met elkaar om in de raad en debatteert op inhoud en niet op persoon. Regelmatige aandacht voor de integriteit van het bestuur waarborgt dat het niet alleen bij goede voornemens blijft.

GroenLinks staat voor een financieel gezonde en groene ontwikkeling van de economie in Lingewaard. Dat is goed voor de werkgelegenheid, de leefbaarheid en de financiële positie van de gemeente zelf. Een klantgerichte en adequate dienstverlening aan bedrijven stimuleert ondernemerschap met nadruk op werkgelegenheid en groene klimaatinnovatie. De gemeente geeft daarbij het goede voorbeeld. De financiële huishouding van de gemeente is evenwichtig en toekomstgericht. Zo hebben we het ook in de toekomst goed in Lingewaard!

3 Open en eerlijk Lingewaard

3A Lingewaard in de wereld

*De wereld stopt niet bij de gemeentegrens van Lingewaard
We dragen ons steentje bij aan een eerlijke en duurzame wereld*

1. Denk mondiaal, handel lokaal

Denk mondiaal, handel lokaal

GroenLinks gaat voor:

- Een duurzaam en fairtrade inkoopbeleid.
 - Lingewaard een millenniumgemeente: in samenwerking met scholen, bedrijven en maatschappelijke organisaties actie ondernemen tegen armoede en onderontwikkeling in de wereld.
 - Europese fondsen benutten voor gemeentelijk beleid.
 - Opvangen van uitgeprocedeerde asielzoekers die zich om uiteenlopende redenen nog in Nederland bevinden en in nood verkeren.
-

3B Diversiteit: allemaal anders

In de gemeente Lingewaard kan iedereen zich thuis voelen ongeacht afkomst, geslacht, beperking, geloof of seksuele voorkeur

1. Discriminatie voorkomen; ruimte voor minderheden

Discriminatie voorkomen; ruimte voor minderheden

GroenLinks gaat voor:

- Een gastvrij Lingewaard. Geen discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of seksuele voorkeur.
 - Op alle scholen voorlichting over pesten, seksuele diversiteit, mensenrechten, racisme en discriminatie.
 - Emancipatie bevorderen van achterstandsgroepen en minderheden.
 - Diversiteitbeleid in het personeelsbestand van de gemeente. Ook instellingen die subsidie ontvangen, maken werk van diversiteit.
 - Jong en oud, mensen met een beperking en nieuwe Nederlanders krijgen de kans om op een prettige manier te wonen en deel te nemen aan de samenleving.
-

3C Veiligheid

*Met elkaar zorgen we voor de veiligheid in onze woon- en leefomgeving
GroenLinks legt het accent op voorkómen van problemen*

1. We zetten in op preventie

We zetten in op preventie

GroenLinks gaat voor:

- Samen met bewoners, politie, instellingen, bedrijven en gemeente onveilige punten in de wijk signaleren en daarvoor oplossingen zoeken.
- Buurtbemiddeling bij kleine problemen en conflicten tussen buurtgenoten. Waar jongeren zijn betrokken bij conflicten, hen ook betrekken bij de oplossing.

- Schone wijken door gezamenlijke aanpak van bewoners en gemeente. Opruimen van zwerfafval in de uiterwaarden faciliteren. De gemeente doet actief mee aan de actie 'Nederland schoon'.
- Wijkagenten die de buurten en hun bewoners kennen, streven samen met bewoners naar meer sociale samenhang en toezicht.
- Minder overlast van vuurwerk voor mensen en dieren door plekken af te bakenen waar wél en waar géén vuurwerk wordt afgestoken.
- Mensen die vernielingen aanrichten of troep achterlaten, inzetten bij herstel of het opruimen.

3D De gemeente voor haar inwoners en ondernemers

Inwoners en ondernemers hebben daadwerkelijk invloed op beslissingen over hun omgeving: beginspraak

De integriteit van de gemeente wordt beter zichtbaar

- 1. Vertrouwen in bewoners en ondernemers**
 - 2. Klantvriendelijke dienstverlening**
 - 3. Een transparant en integer bestuur**
-

Vertrouwen in bewoners en ondernemers

GroenLinks gaat voor:

- Inwoners en ondernemers in een zo vroeg mogelijk stadium betrekken bij het proces van grote en kleine veranderingen in hun woon/ werkomgeving. Hen altijd adequaat op de hoogte stellen van nieuwe ontwikkelingen.
- Samen met inwoners en ondernemers beslissen over belangrijke ontwikkelingen in de gemeente en op basis van dat overleg bijtijds plannen bijstellen.
- Invoering van het 'burgerinitiatief' waarmee inwoners en ondernemers punten op de agenda van de gemeenteraad kunnen zetten.
- Via wijkbezoeken door het college, de contacten verbeteren tussen burgemeester, wethouders en bewoners.
- Een steunpunt voor vrijwilligers en mantelzorgers om overbelasting tegen te gaan en het werk aantrekkelijk houden.

Klantvriendelijke dienstverlening en communicatie

GroenLinks gaat voor:

- Klantvriendelijke medewerkers aan het loket, die niet alleen in regels, maar vooral ook creatief mee denken.
- Tevreden inwoners en ondernemers, ook over diensten die andere instellingen voor de gemeente leveren, zoals thuiszorg.
- Aanbestedingen voor zorgverlening beoordelen op kwaliteit en duurzaamheid en niet alleen op de prijs.
- Een toegankelijke gemeentelijke website. De gemeente verspreidt alle informatie op tijd en in begrijpelijke taal.

Een transparant en integer bestuur

GroenLinks gaat voor:

- Heldere informatie aan bewoners en ondernemers over de taken van de gemeente en de besteding van gemeentelijke gelden.
- Collegebesluiten zijn openbaar, tenzij onderhandelingen nog gaande zijn of het over personen gaat.
- Inzichtelijke presentatie van jaarstukken, kadernota's en begrotingen, zodat de raad voornemens en verantwoording adequaat kan beoordelen.
- Raadsvergaderingen integraal uitzenden; verslagen staan snel op de website.

- Openbaar maken van onderzoeken door de rekenkamer, en werk maken van de aanbevelingen.
- Een openbaar subsidieregister, zodat iedereen kan zien wie subsidie van de gemeente ontvangt.
- Integriteit waarborgen van raad, college en ambtelijke organisatie door jaarlijks de integriteit onder de aandacht te brengen.

3E De gemeentelijke organisatie en financiën

*Een goede gemeente heeft een efficiënte organisatie en tevreden ambtenaren
De boekhouding van de gemeente is gezond en duurzaam*

- 1. Bedrijfsvoering en organisatie**
 - 2. Gemeentelijke samenwerking**
 - 3. Een gezonde en evenwichtige financieel-economische balans**
-

Bedrijfsvoering en organisatie

GroenLinks gaat voor:

- Een efficiënte en effectieve ambtelijke organisatie. In het belang van henzelf en van de inwoners en ondernemers zorgt de gemeente voor tevreden en betrokken ambtenaren.
- Inhuur van externe adviseurs beperken door hiervoor kaders af te spreken en aanvragen te verantwoorden.
- Goede ondersteuning van de gemeenteraad om alle taken naar behoren te kunnen uitoefenen: zowel wat betreft de koers van het beleid als de controle op de uitvoering daarvan.

Gemeentelijke samenwerking

GroenLinks gaat voor:

- Samenwerking met regiogemeentes, waar dat in verband met financiën en expertise beter is dan zelfstandig opereren. De uitvoering blijft dicht bij de inwoners.
- Bij samenwerkingsvormen of gezamenlijke projecten duidelijk regelen hoe de raad kan sturen en hoe de verantwoording is geregeld.
- Afstemmen van sociaal-culturele voorzieningen met buurgemeentes.

Een gezonde en evenwichtige financieel-economische balans

GroenLinks gaat voor:

- Kosten en vergoedingen van het college en de raad beperken tot het noodzakelijke en wettelijke minimum.
 - Een toekomstgerichte en evenwichtige financiële huishouding van de gemeente zelf. De uitgaven zijn minimaal in evenwicht met de inkomsten.
 - Passende – gemeentelijke - risicobeheersing door het opbouwen van een afdoende financiële buffer.
 - Volgens goed gebruik structurele middelen blijven inzetten voor structurele doelen en incidentele middelen voor incidentele doelen.
 - Sturen op lange-termijndoelstellingen op basis van een heldere visie en strategie.
 - Adequaat anticiperen op maatschappelijke en financieel-economische ontwikkelingen.
-

Terugblik

GroenLinks heeft in Lingewaard een verandering ingezet in denken en doen over duurzaamheid: groene, sociale én financiële duurzaamheid. Met twee raadsleden in de coalitie hadden we al een sterkere stem in het gemeentebestuur, nog meer invloed geeft een wethouder met een groene en sociale portefeuille.

Het was niet eenvoudig om met minder geld van het rijk een sociaal beleid vol te houden en daarmee op te komen voor de meest kwetsbaren. Zeker niet toen bleek dat de pot leeg was. Op initiatief van GroenLinks kwam er een raadsonderzoek om uit te zoeken wat fout was gegaan en hoe we hiervan konden leren. De financiën kwamen daarna op orde, maar helaas was een verhoging van de OZB onvermijdelijk. Nu is de gemeente weer financieel gezond.

GroenLinks zorgde voor de aanstelling van een duurzaamheidcoördinator en in ieder raadsvoorstel staat nu een duurzaamheidsparagraaf. Of het nu over fietsers, bomen, kwetsbare ouderen of schoolgaande kinderen gaat. Er kwam verbetering van het openbaar vervoer door verhoogde bushaltes en betere fietsenstallingen. In keukentafelgesprekken zeggen mensen wat ze écht nodig hebben om zelfstandig te blijven en de gemeente ondersteunt waar nodig. Geen onkruidbestrijding met gif meer, maar bermen met bloemenmengsels.

Groene stroom, zonnepanelen op de daken, elektrische auto's voor dienstreizen en laadpalen in alle grote kernen: Lingewaard grijpt alle kansen! Waar kunnen straks windmolens staan? De verlichting van openbare gebouwen gaat 's nachts uit en in het buitengebied wordt 40% van de openbare verlichting verminderd. Minder lichtvervuiling en verspilling van energie dus. Er zijn afspraken met woningbouwverenigingen over isolatie van huurwoningen.

Een duurzaam beleid zorgt voor een schoon en gezond milieu, mensen die zich goed voelen in de samenleving en voldoende werk en inkomsten voor iedereen. Ook voor de komende generaties. Die kanteling gaat GroenLinks de komende vier jaar nog verder vormgeven. In ons verkiezingsprogramma staat wat GroenLinks zal behouden, versterken en op gang brengen om Lingewaard, samen met iedereen die er opgroeit, woont, werkt en verblijft, nog duurzamer te maken!

Lianne Duiven, Frank Arbouw, Barth van Eeten
Meer lezen: lingewaard.groenlinks.nl
